

THỰC TRẠNG SỬ DỤNG TRÒ CHƠI MONTESSORI PHÁT TRIỂN VẬN ĐỘNG TINH CHO TRẺ 5-6 TUỔI TẠI MỘT SỐ TRƯỜNG MẦM NON TRÊN ĐỊA BÀN THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

Phan Tú Trinh

Trường Đại học Sư phạm Thành phố Hồ Chí Minh

Email: phantutrinhh153@gmail.com

Article history

Received: 28/9/2022

Accepted: 22/11/2022

Published: 05/01/2023

Keywords

Montessori games, fine motor, fine motor development, preschool children

ABSTRACT

The development of fine motors for 5-6 year old children helps increase the children's readiness to go to school, affecting their achievement in reading and math in the future. The Montessori method is one of the ways to help children develop outstanding fine motor skills. This study investigates the reality of using Montessori games to develop fine motor skills for 5-6 year old children in Ho Chi Minh City. We looked into the actual situation of using Montessori games to develop fine motor skills for children aged 5-6 years old at 5 public preschools and private preschool establishments (some preschools in the school system). The results of the investigation show that there were differences in the process of using Montessori games to develop fine motor skills for children aged 5-6 years old and in the level of children's fine motor achievement between children at the selected public and private preschools. From these results, the study proposes appropriate measures to increase the effectiveness of fine motor development for children of 5-6 years of age.

1. Mở đầu

Hiện nay, có khá nhiều nhà nghiên cứu quan tâm đến vấn đề phát triển vận động tinh (PTVĐT), không chỉ ở độ tuổi nhà trẻ mà còn là độ tuổi 5-6 tuổi. Grissmer và cộng sự (2010) chứng minh rằng, các kỹ năng vận động tinh (VĐT) là một yếu tố dự báo mạnh mẽ về mức độ sẵn sàng đến trường; ngoài ra, các kỹ năng VĐT có liên quan đến sự thích nghi ở trường học và hành vi xã hội trong giai đoạn chuyển tiếp từ mầm non sang tiểu học. Các kỹ năng VĐT trong những năm đầu có thể dự đoán thành tích học tập sau này, đặc biệt là trong đọc hiểu và toán học. Vì vậy, việc tạo điều kiện và cơ hội nâng cao hiệu quả PTVĐT cho trẻ 5-6 tuổi là điều cần thiết. Những đứa trẻ học tại trường mầm non Montessori vượt trội hơn những đứa trẻ có nền tảng tương tự đang học ở các trường mầm non thông thường, đặc biệt trong các lĩnh vực phối hợp tay mắt và nhận thức thị giác. Montessori (2014) cũng chỉ ra rằng sự phát triển của VĐT có liên quan trực tiếp đến sự phát triển của não bộ. Nhiều hoạt động VĐT là thiết thực và diễn tả lại công việc thường được thực hiện trong cuộc sống thực.

Hiện tại, Trường Mầm non Tuệ Đức đã và đang sử dụng phương pháp Montessori cho trẻ mẫu giáo. Với 14 cơ sở được xây dựng trên địa bàn TP. Hồ Chí Minh, Trường Mầm non Tuệ Đức là trường tư thục có tiềm năng mở rộng môi trường học tập sử dụng chương trình Montessori nhiều hơn nữa. Việc lựa chọn khảo sát thực trạng tại Trường Mầm non Tuệ Đức nhằm tạo điều kiện thuận lợi cho nghiên cứu tiếp cận với lớp học sử dụng chương trình Montessori. Để có kết quả khảo sát khách quan, ngoài việc lựa chọn Trường Mầm non Tuệ Đức để khảo sát, nghiên cứu lựa chọn khảo sát 5 trường công lập trên địa bàn TP. Hồ Chí Minh là những trường đã qua kiểm định chất lượng, có cơ sở vật chất tốt và đội ngũ GV lâu năm. Từ đó, có thể thấy rõ được thực trạng sử dụng trò chơi Montessori PTVĐT cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi tại trường tư thục và công lập.

2. Kết quả nghiên cứu

2.1. Một số khái niệm cơ bản

- *VĐT*: là vận động được thực hiện bởi các cơ nhỏ, chủ yếu là cơ của các ngón tay trong những hoạt động đòi hỏi sự tỉ mỉ, tinh tế, khéo léo (Đặng Hồng Phương, 2021). Có thể hiểu, VĐT là vận động của cơ nhỏ của bàn tay và ngón tay, đòi hỏi sự phối hợp giữa tay và mắt, thể hiện sự khéo léo, tỉ mỉ.

- *Vai trò của VĐT*: Vận động của tay có liên quan mật thiết với trí tuệ loài người và phục vụ cho trí tuệ loài người (Montessori, 2008). Kỹ năng VĐT là một trong những kỹ năng nền tảng và cần được phát triển trong lứa tuổi mầm non (Đinh Thị Lan Hương, 2015). Pieterse (1989) đã đưa ra một số lợi ích quan trọng của VĐT đối với trẻ: giúp trẻ

học nhiều hơn về môi trường xung quanh mình bằng cách khám phá, so sánh và phân loại; giúp trẻ đạt sự độc lập trong việc tự phục vụ; cho phép trẻ diễn đạt suy nghĩ một cách sáng tạo thông qua việc vui chơi và các hoạt động nghệ thuật; nâng cao nhận thức về bản thân và các kỹ năng xã hội bằng cách giúp trẻ tham gia chơi đùa và làm việc với các bạn cùng lứa. Ngoài ra, VĐT có liên quan đáng kể đến thành tích sau này của môn Văn và môn Toán ở trường (Suggate et al., 2019). Grissmer (2010) đã làm rõ mối liên hệ giữa VĐT và quá trình nhận thức của trẻ với kết quả nghiên cứu là VĐT kém có thể khiến việc học và quá trình nhận thức trở nên khó khăn hơn vì cần đồng thời kỹ năng VĐT trong các hoạt động nhận thức. Từ đó có thể thấy, VĐT đóng vai trò quan trọng và ảnh hưởng lớn đối với trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi.

- *Trò chơi Montessori*: Montessori (2014) đặc biệt coi trọng tầm quan trọng của vui chơi đối với việc học, tin rằng trẻ em có động lực bẩm sinh để khám phá và học hỏi từ môi trường của chúng và thừa nhận vui chơi là cách lí tưởng để cung cấp cơ hội đó. Các hoạt động vui chơi là điều cần thiết để phát triển lành mạnh cho trẻ em và thanh thiếu niên. Nghiên cứu cho thấy, 75% sự phát triển của não xảy ra sau khi sinh. Môi trường phải có nhiều động cơ thúc đẩy hoạt động quan tâm và mời trẻ thực hiện trải nghiệm của chính mình. Montessori khuyến khích việc chơi có hướng dẫn, quan tâm đến việc giáo dục trí tuệ cho trẻ, giúp trẻ học tập những kiến thức, kỹ năng có thể ứng dụng vào đời sống thực tế. Montessori khẳng định “Chơi chính là công việc của trẻ”. Lớp học theo phương pháp Montessori thường sử dụng từ “công việc” (work) thay cho từ “chơi” (play). Điều này thể hiện sự tôn trọng sâu sắc hơn đối với các hoạt động đã chọn của trẻ. Tuy nhiên, “làm việc” thường được sử dụng trong phương pháp Montessori chính là “chơi” (Shaw, 2015); vì vậy trong nghiên cứu này, chúng tôi sử dụng cụm từ “Trò chơi Montessori” với tính chất trò chơi học tập. Việc sử dụng “trò chơi” ở nhằm phù hợp với trình độ giáo viên mầm non (GVMN), cách tiếp cận học của HS Việt Nam và đặc biệt là phù hợp với Chương trình giáo dục mầm non của Bộ GD-ĐT. Trò chơi vẫn mang vai trò chủ đạo, bên cạnh đó giảm yếu tố tưởng tượng, tăng tính khám phá trong trò chơi.

- *Trò chơi Montessori PTVĐT*: Sử dụng trò chơi Montessori PTVĐT cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi là đưa một số trò chơi học tập lấy cảm hứng từ gốc Cuộc sống thực tế trong chương trình Montessori vào dùng trong lớp học của trẻ 5-6 tuổi nhằm PTVĐT cho trẻ. Thông qua các trò chơi ấy, trẻ 5-6 tuổi có thể phát triển các nhóm cơ nhỏ của bàn tay và sự phối hợp giữa tay và mắt (Elizabeth, 2017). Trò chơi Montessori PTVĐT được sử dụng trong nghiên cứu là các trò chơi dựa trên các hoạt động Montessori từ gốc Cuộc sống thực tế, có sự thay đổi sao cho phù hợp với điều kiện lớp học tại Việt Nam.

2.2. Tổ chức khảo sát

- *Mục đích khảo sát*: Tìm hiểu nhận thức và thực trạng sử dụng trò chơi Montessori PTVĐT cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi tại một số trường mầm non trên địa bàn TP. Hồ Chí Minh.

- *Đối tượng khảo sát*: Nghiên cứu chọn mẫu có chủ đích: (1) Chọn trường mầm non tư thục và công lập nhằm so sánh thực trạng sử dụng trò chơi Montessori PTVĐT cho trẻ; (2) Chọn trường tư thục có sử dụng chương trình Montessori trong giáo dục trẻ để thuận tiện cho việc thực hiện khảo sát thực trạng và tiến hành quá trình thử nghiệm.

Dựa theo các tiêu chí trên, nghiên cứu chọn được 6 trường mầm non đảm bảo được các tiêu chí và sự đồng ý của Ban giám hiệu. Chúng tôi tiến hành khảo sát 129 GVMN, trong đó có 58 (chiếm 45%) GVMN ở Trường Mầm non Tuệ Đức và 71 GVMN (chiếm 55%) ở 5 trường mầm non công lập, bao gồm: Trường Mầm non 19/5 Thành phố, Trường Mầm non Nguyễn Cư Trinh, Trường Mầm non Hòa Mĩ 1, Trường Mầm non 11 Quận 5, Trường Mầm non 6 Quận 3.

- *Thời gian khảo sát*: 02/05/2022 - 27/05/2022.

- *Nội dung khảo sát*: (1) Phương pháp hướng dẫn trẻ chơi trò chơi Montessori PTVĐT cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi; (2) Phương tiện PTVĐT cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi; (3) Nội dung các trò chơi Montessori PTVĐT cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi; (4) Thực trạng sử dụng trò chơi học tập, trò chơi vận động, trò chơi xây dựng,... các loại trò chơi phổ biến ở trường mầm non. VĐT được phát triển kèm theo, lồng ghép thông qua các trò chơi trên; (5) Nguyên vật liệu của trò chơi.

- *Phương pháp khảo sát*:

+ Phương pháp điều tra bằng bảng hỏi: Thu thập ý kiến của 129 GVMN nhằm xác định thực trạng sử dụng trò chơi Montessori PTVĐT cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi. Khảo nghiệm tính cần thiết, tính khả thi của các trò chơi này, khảo sát được xử lý bằng phần mềm Excel.

+ Phương pháp quan sát: Thu thập thông tin về thực trạng sử dụng trò chơi PTVĐT cho trẻ 5-6 tuổi tại 5 trường mầm non công lập - không sử dụng phương pháp Montessori và thực trạng sử dụng trò chơi Montessori PTVĐT cho trẻ 5-6 tuổi tại Trường Mầm non Tuệ Đức. Bắt đầu quan sát từ 9/5/2022 đến ngày 27/5/2022. Kết quả khảo sát được

xử lý bằng phần mềm Excel. Đánh giá theo thang đo Likert 5 mức độ, với mức điểm từ 1 đến 5, giá trị khoảng cách=(Giá trị lớn nhất - Giá trị nhỏ nhất)/n=(5-1)/5=0,8.

Bảng 1. Thang đo khảo sát

Thang điểm	1 = Rất không tốt	2 = Không tốt	3 = Trung bình	4 = Tốt	5 = Rất tốt
Khoảng điểm trung bình	1,00-1,80	1,81-2,60	2,61-3,40	3,41-4,20	4,21-5,00

+ Phương pháp phỏng vấn sâu: Thu thập thông tin làm rõ thực trạng về những thuận lợi và khó khăn trong việc sử dụng trò chơi PTVĐT cho trẻ 5-6 tuổi, lợi ích của việc sử dụng trò chơi Montessori, phương pháp hướng dẫn trò chơi Montessori PTVĐT cho trẻ 5-6 tuổi. Đối tượng bao gồm 5 CBQL và 6 GVMN.

2.3. Kết quả khảo sát

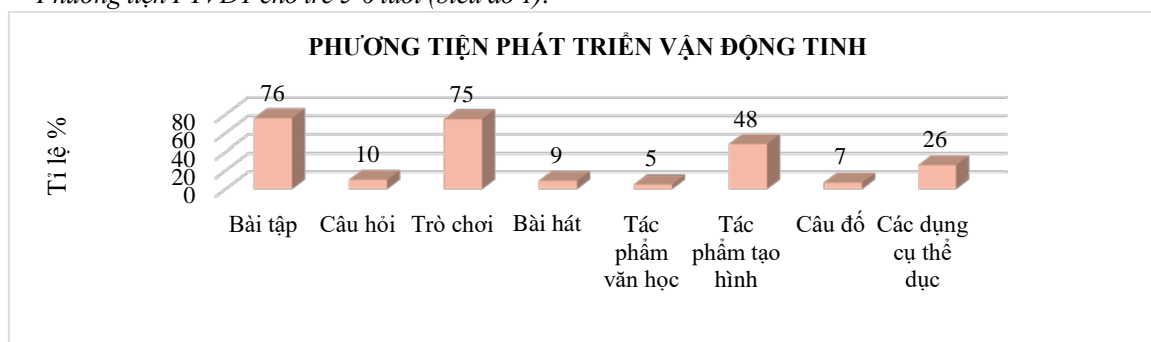
- Phương pháp PTVĐT cho trẻ 5-6 tuổi (bảng 2):

Bảng 2. Nhận thức của GVMN về phương pháp PTVĐT cho trẻ 5-6 tuổi (N=129)

Nội dung	Ý kiến	Đồng ý	Tỉ lệ %	ĐTB
Phương pháp thường dùng trong việc PTVĐT cho trẻ	Phương pháp thực hành thao tác với đồ vật, đồ chơi	109	84,5	4,23
	Phương pháp dùng trò chơi	76	58,9	2,95
	Phương pháp nêu tình huống có vấn đề	40	31	1,56
	Phương pháp luyện tập	88	68,2	3,42
	Phương pháp trực quan - minh họa	74	57,4	2,87
	Phương pháp dùng lời nói	43	33,3	1,67
	Phương pháp giáo dục bằng tình cảm và khích lệ	43	33,3	1,67

Dựa vào bảng 2, có 84,5% GVMN chọn “Phương pháp thực hành thao tác với đồ vật, đồ chơi” (5 điểm), 68,2% đồng ý “phương pháp luyện tập” (4 điểm), 58,9% chọn “phương pháp dùng trò chơi” (3 điểm) và 57,4% chọn “phương pháp trực quan - minh họa” (3 điểm). Từ kết quả trên có thể thấy, GV có thể lựa chọn sử dụng phương pháp phù hợp nhằm tổ chức trò chơi PTVĐT cho trẻ. Mỗi phương pháp đều có điểm mạnh riêng, khi sử dụng được đúng phương pháp, GV sẽ giúp trẻ có thể đạt được kết quả mong đợi. Phương pháp thực hành luyện tập với đồ vật, đồ chơi, phương pháp luyện tập và phương pháp sử dụng trò chơi là 3 phương pháp được lựa chọn nhiều nhất cho việc PTVĐT cho trẻ trong phiếu điều tra bảng hỏi.

- Phương tiện PTVĐT cho trẻ 5-6 tuổi (biểu đồ 1):

Biểu đồ 1. Phương tiện PTVĐT cho trẻ 5-6 tuổi

Thông qua biểu đồ 1, trò chơi (75%) là một trong hai phương tiện có sự lựa chọn cao nhất trong các phương tiện PTVĐT cho trẻ 5-6 tuổi. Có thể thấy, sử dụng trò chơi mang lại hiệu quả tốt trong quá trình PTVĐT cho trẻ, vì vậy các phương án có liên quan đến đồ chơi, trò chơi được lựa chọn nhiều. Trẻ mầm non học tập thông qua vui chơi, trò chơi vừa mang lại niềm vui, vừa mang lại cơ hội học tập cho trẻ. Thông qua vui chơi, trẻ tiếp thu thêm kiến thức, luyện tập thêm kỹ năng cho bản thân mình.

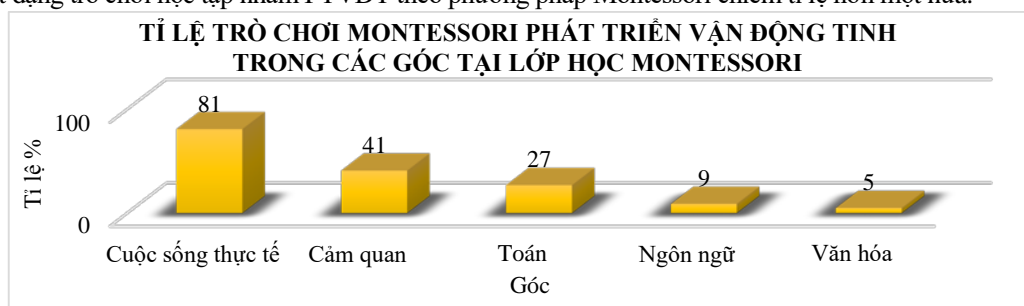
- Nhận thức của GVMN về trò chơi Montessori PTVĐT và việc sử dụng trò chơi Montessori PTVĐT cho trẻ 5-6

Bảng 3. Nhận thức của GVMN về trò chơi Montessori PTVĐT và việc sử dụng trò chơi Montessori PTVĐT cho trẻ 5-6

Nội dung	Ý kiến	Đồng ý	Tỉ lệ %	ĐTB
Trò chơi Montessori PTVĐT là	Là tất cả trò chơi được sử dụng trong phương pháp Montessori	26	20,2	1,01
	Là các trò chơi dựa trên triết lý giáo dục của Maria Montessori và có mục đích PTVĐT	54	41,9	2,1

Là các trò chơi đòi hỏi trẻ sử dụng tay để chơi	30	15,5	1,17
Là các trò chơi trẻ sử dụng các giác quan của mình để chơi	16	12,4	0,63
Là một dạng trò chơi học tập nhằm PTVĐT theo phương pháp Montessori	36	27,9	1,4

Bảng 3 cho thấy, mức điểm lựa chọn các đáp án là 0-2 điểm, điều này thể hiện nhận thức của GVMN về trò chơi Montessori PTVĐT chưa cao. Có 41,9% ý kiến đồng ý trò chơi Montessori VĐT “Là các trò chơi dựa trên triết lý giáo dục của Montessori và có mục đích PTVĐT”, 27,9% với ý kiến “Là một dạng trò chơi học tập nhằm PTVĐT theo phương pháp Montessori”, 20,2% đồng ý “Là tất cả trò chơi được sử dụng trong phương pháp Montessori”, 15,5% ý kiến đồng ý “Là các trò chơi đòi hỏi trẻ sử dụng tay để chơi” và 12,4% “Là các trò chơi trẻ sử dụng các giác quan của mình để chơi”. Nhìn chung, số lượng đối tượng tham gia khảo sát hiểu được khái niệm trò chơi Montessori PTVĐT, là các trò chơi dựa trên triết lý giáo dục của Montessori và có mục đích PTVĐT hay theo cách hiểu khác có thể là một dạng trò chơi học tập nhằm PTVĐT theo phương pháp Montessori chiếm tỉ lệ hơn một nửa.

Biểu đồ 2. Góc bao gồm nhiều các trò chơi Montessori PTVĐT

Theo biểu đồ 2, có đến 81% đồng ý với việc góc Cuộc sống thực tế là góc có nhiều trò chơi PTVĐT nhất. Không chỉ đối với các GVMN đang phụ trách lớp Montessori nhìn thấy được điều đó, ngay cả đối với các GVMN tại trường công lập cũng đồng tình với ý kiến trên. Từ kết quả trên cho thấy, việc sử dụng trò chơi Montessori PTVĐT trong góc Cuộc sống thực tế sẽ mang lại hiệu quả cao cho việc PTVĐT của trẻ 5-6 tuổi.

Bảng 4. Nhận thức của GVMN về điều kiện và tiêu chuẩn sử dụng trò chơi Montessori PTVĐT cho trẻ 5-6 tuổi (N=129)

Nội dung	Ý kiến	Đồng ý	Tỉ lệ %	ĐTB
Điều kiện ảnh hưởng đến quá trình sử dụng trò chơi Montessori PTVĐT	Số lượng trò chơi	35	27,1	1,36
	Nguyên vật liệu, đồ dùng, dụng cụ chơi	116	89,9	4,5
	Không gian chơi	59	45,7	2,29
	Bạn cùng chơi	28	21,7	1,09
	Chủ đề chơi	25	19,4	0,97
Việc sử dụng trò chơi Montessori PTVĐT cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi phải bảo đảm các tiêu chuẩn	Đảm bảo mục tiêu của trò chơi Montessori PTVĐT cho trẻ	35	27,1	1,36
	Động cơ chơi (là yếu tố quan trọng điều khiển hoạt động học tập của trẻ)	18	13,9	0,7
	Đảm bảo mục tiêu chuẩn bị cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi vào học lớp một	25	19,4	0,97
	Mang niềm vui hạnh phúc cho trẻ	24	18,6	0,94
	Đảm bảo sự sáng tạo của trò chơi	22	17,1	0,86
	Có sự thay đổi điều chỉnh	9	7	0,35
	Đảm bảo có sự phản hồi về quá trình chơi kết quả chơi	15	11,6	0,59
Tất cả các tiêu chuẩn trên	85	65,9	3,3	

Thông qua bảng 4, có thể thấy nguyên vật liệu, đồ dùng, đồ chơi (chiếm 89,9%) là một trong những điều kiện quan trọng nhất ảnh hưởng đến quá trình sử dụng trò chơi Montessori PTVĐT của trẻ. Kết quả này giống với nghiên cứu của Syafril và cộng sự (2018), một trong bốn cách giúp trẻ PTVĐT trong thời thơ ấu chính là cung cấp công cụ và vật liệu, từ đó thấy được tầm quan trọng của việc chuẩn bị nguyên vật liệu, công cụ và đồ dùng, dụng cụ chơi cho trẻ. Nếu không chuẩn bị tốt, trẻ có thể sẽ mất đi cơ hội thực hành và luyện tập, từ đó hạn chế sự phát triển của trẻ.

Về đánh giá các tiêu chuẩn khi sử dụng trò chơi Montessori PTVĐT, có 65,9% đồng tình với tất cả các tiêu chuẩn gợi ý trong bảng hỏi. Việc sử dụng trò chơi Montessori PTVĐT cần đảm bảo các tiêu chuẩn nhất định, từ đó mới có thể đem lại ý nghĩa giáo dục cho trẻ.

Bảng 5. Đề xuất về việc sử dụng trò chơi Montessori PTVĐT cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi (N=129)

Đề xuất	Đồng ý	Tỉ lệ %	ĐTB
Tạo điều kiện và cơ hội cho trẻ tiếp xúc trò chơi Montessori	9	7	0,35
Cho trẻ chơi các trò chơi trong thực hành cuộc sống, các hoạt động mô phỏng sinh hoạt hằng ngày	10	7,7	0,39
Xây dựng góc trò chơi VĐT đa dạng và phong phú hơn	19	14,7	0,74
Đáp ứng đủ nguyên vật liệu, đồ dùng, đồ chơi, không gian cho trẻ	14	10,8	0,55
Phù hợp với lứa tuổi, điều kiện của lớp không sử dụng chương trình Montessori	6	4,6	0,24
Chưa có/Không có đề xuất	72	55,8	2,8

Tổng hợp các ý kiến trong phiếu điều tra bảng hỏi, bao gồm các ý kiến như sau: 7% đề xuất tạo điều kiện và cơ hội cho trẻ được tiếp xúc với trò chơi Montessori; 7,7% chọn cho trẻ chơi các trò trong thực hành cuộc sống, các hoạt động mô phỏng sinh hoạt hằng ngày; 14,7% đồng tình xây dựng góc trò chơi VĐT đa dạng và phong phú hơn, 10,8% cho rằng cần đáp ứng đủ nguyên vật liệu, đồ dùng, đồ chơi, không gian cho trẻ; 4,6% cho rằng cần phù hợp với lứa tuổi, điều kiện của lớp không sử dụng chương trình Montessori; 55,8% chưa có đề xuất.

Phỏng vấn cô GVCL7 - tổ trưởng khối Lá trường MNCL4, cô chia sẻ: “Nếu được tạo điều kiện về kinh phí, GV có thể xây dựng góc PTVĐT thông qua học hỏi từ các trò chơi Montessori. Càng nhiều trò chơi, trẻ sẽ càng tích cực. Đối với trẻ 5-6 tuổi, không quá khó để hướng dẫn trẻ chơi, phần lớn trẻ có thể tự tìm hiểu, tự sáng tạo cách chơi. Nên GV hoàn toàn có thể thực hiện được việc sử dụng trò chơi Montessori PTVĐT.”

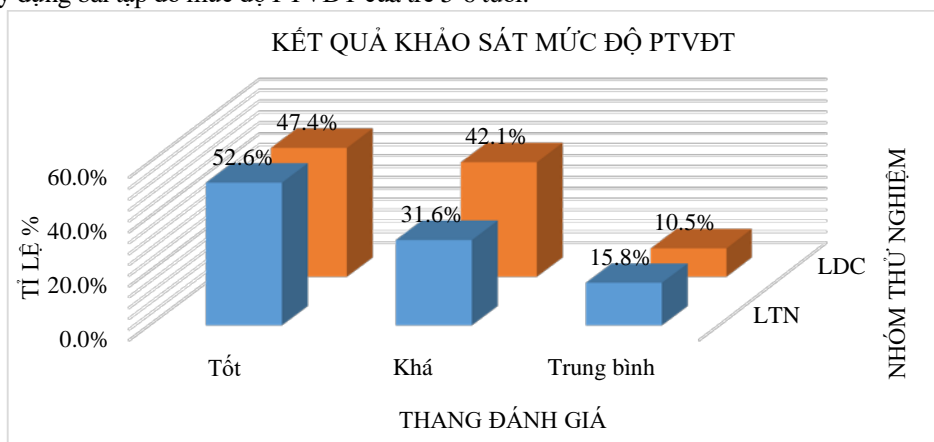
Trong quá trình quan sát lớp Lá 2 tại MNCL3, cô GVCL6 chia sẻ: “Xây dựng góc chơi PTVĐT bằng cách sử dụng các trò chơi trong phương pháp Montessori không khó, các cô giáo có thể thực hiện được, trẻ có thêm trò chơi để chơi và luyện tập. Các bạn trai hiếu động sẽ có nhiều trò chơi tĩnh hơn để trẻ tiết chế bớt năng lượng của mình, điều đó sẽ rất tốt. Nhưng GV phải quan sát cẩn thận, vì có nhiều chi tiết nhỏ như sỏi, hạt, thun, nút...”.

Phỏng vấn cô HTCL1 tại trường MNCL1 - Phó hiệu trưởng một trường công lập, cô chia sẻ: “GV hoàn toàn có thể sáng tạo, học hỏi các phương pháp mới để đa dạng đồ dùng, đồ chơi của mình, tuy nhiên cần phù hợp với đặc điểm lứa tuổi và với Chương trình Giáo dục mầm non của Bộ GD-ĐT ban hành. Khuyến khích GV không ngừng trau dồi kiến thức để làm mới môi trường học tập và vui chơi cho trẻ”.

Đề kết quả được khách quan, ngoài việc phỏng vấn các GVMN và CBQL từ các trường công lập, nghiên cứu đã thực hiện phỏng vấn sâu CBQL tại Trường Mầm non Tuệ Đức về vấn đề đề xuất cho việc sử dụng trò chơi Montessori PTVĐT cho trẻ 5-6 tuổi. Sự chia sẻ từ HTTD3 như sau: “Việc sử dụng trò chơi Montessori PTVĐT vừa giúp trẻ PTVĐT vừa giúp trẻ phát triển các kỹ năng tự phục vụ. GVMN hoàn toàn có thể học hỏi và tìm hiểu thêm từ các lớp học Montessori có sẵn ở mầm non Tuệ Đức để đưa vào lớp học của mình, tạo điều kiện cho các con tiếp xúc với các trò chơi hay, mang tính khám phá. CBQL cần tạo điều kiện cho các GV có thêm đồ dùng, đồ chơi”.

- Mức độ PTVĐT của trẻ 5-6 tuổi:

Để khảo sát mức độ PTVĐT của trẻ 5-6 tuổi, nghiên cứu lựa chọn khảo sát tại LTN (lớp sử dụng chương trình Montessori) và LDC (lớp không sử dụng chương trình Montessori). Trẻ thực hiện test đo mức độ PTVĐT của trẻ 5-6 tuổi, bao gồm 3 bài tập đánh giá mức độ PTVĐT của trẻ 5-6 tuổi. Xây dựng dựa vào Bộ chuẩn phát triển trẻ em 5 tuổi để xây dựng bài tập đo mức độ PTVĐT của trẻ 5-6 tuổi.

Biểu đồ 3. Kết quả khảo sát mức độ PTVĐT của trẻ 5-6 tuổi

Từ kết quả trên có thể thấy sự chênh lệch về mức độ PTVĐT của trẻ 5-6 tuổi tại 2 lớp. Lớp LTN - lớp Lá tại Trường Mầm non Tuệ Đức có số trẻ đạt tốt cao hơn. Từ đó có thể thấy, việc sử dụng trò chơi Montessori PTVĐT tại Trường Mầm non Tuệ Đức mang lại kết quả tốt hơn.

Biểu hiện VĐT của trẻ: Từng bộ đồ chơi Montessori phải tập trung phát triển một kỹ năng duy nhất (tại một thời điểm). Mỗi bộ sẽ có chức năng phát triển một kỹ năng riêng. Từ đó kỹ năng của trẻ sẽ được luyện tập chuyên sâu và có chất lượng. Trẻ không phải cố gắng luyện tập nhiều kỹ năng cùng một lúc. Đối với các trò chơi PTVĐT tại lớp truyền thống, vì được lồng ghép trong các góc, nên chưa biểu hiện rõ. Trẻ luyện tập một cách tự nhiên cùng các kỹ năng khác. Biểu hiện mức độ VĐT của trẻ cũng ít thể hiện hơn.

Kết quả khảo sát thực trạng sử dụng trò chơi PTVĐT cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi tại một số trường mầm non trên địa bàn TP. Hồ Chí Minh chỉ ra một số nội dung như sau: (1) Về mặt nhận thức: Phần lớn GVMN nhận thức được VĐT là sự phát triển các cơ nhỏ, cơ bàn tay, cơ ngón tay, nhưng chưa thật sự chú ý đến sự phối hợp giữa tay và mắt. Bên cạnh đó, sự nhầm lẫn giữa VĐT và vận động thô vẫn còn tồn tại trong nhận thức của một số GVMN. Khi kiến thức chuyên môn bị nhầm lẫn sẽ dẫn đến việc tổ chức các hoạt động giáo dục và vui chơi cho trẻ sai mục đích đề ra, từ đó làm hạn chế quá trình rèn luyện và phát triển của trẻ. GVMN cần nhận thức rõ hơn việc vai trò của VĐT đối với trẻ 5-6 tuổi vì nó ảnh hưởng đến năng lực học tập, thành tích học đọc, học toán sau này của trẻ, từ đó chú trọng việc PTVĐT cho trẻ 5-6 tuổi; (2) Về mặt hành động: Các trò chơi PTVĐT cho trẻ 5-6 tuổi chưa đa dạng, chưa mới lạ. Thông qua quan sát trực tiếp các giờ tổ chức hoạt động của GV, các trò chơi được sử dụng xoay quanh những trò chơi quen thuộc như: trò chơi xây dựng, trò chơi nặn đất sét, các trò chơi tạo hình (cắt, dán, xé, vẽ), trò chơi đóng vai, trò chơi xô dây giày, trò chơi xếp chồng li. Một số trò chơi có thể mang lại hiệu quả cao PTVĐT cho trẻ; tuy nhiên lại sử dụng không đúng kích cỡ, làm giảm hiệu quả của trò chơi. Bên cạnh đó, việc chuẩn bị nguyên vật liệu, đồ dùng, đồ chơi còn là khó khăn cho GVMN để có thể làm phong phú và đa dạng trò chơi PTVĐT cho trẻ 5-6 tuổi.

3. Kết luận

Kết quả nghiên cứu cho thấy sự khác biệt giữa mức độ biểu hiện VĐT của trẻ 5-6 tuổi tại lớp học sử dụng trò chơi Montessori phát triển VĐT và lớp học sử dụng các trò chơi PTVĐT theo cách truyền thống. Thông qua quá trình khảo sát thực trạng tại 5 cơ sở trường mầm non công lập và một số cơ sở mầm non thuộc hệ thống mầm non Tuệ Đức, có thể thấy tại Trường Mầm non Tuệ Đức, GVMN không bị gặp khó khăn trong việc chuẩn bị, tìm kiếm nguyên vật liệu làm đồ dùng, đồ chơi. Các trò chơi Montessori PTVĐT cũng đa dạng, nhiều cấp độ, nhiều loại hơn tại các lớp học truyền thống; bên cạnh đó, phương pháp tổ chức trò chơi cũng giúp trẻ phát triển tính cá nhân của mình. Kết quả điều tra thực trạng trên là cơ sở để đưa ra các biện pháp sử dụng trò chơi Montessori PTVĐT cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi một cách hiệu quả tại một số trường mầm non trên địa bàn TP. Hồ Chí Minh.

Tài liệu tham khảo

- Đặng Hồng Phương (2021). *Phương pháp hình thành kỹ năng vận động cho trẻ mầm non*. NXB Đại học Sư phạm.
- Đinh Thị Lan Hương (2015). Kỹ năng vận động tinh và sự phát triển của trẻ em. *Tạp chí Giáo dục, số đặc biệt tháng 7*, 82-89.
- Elizabeth, E. (2017). *Effects of Practical Life Exercises on Fine Motor Development in a Montessori Children's House Classroom*. University of Wisconsin - River Falls.
- Grissemmer, D., Grimm, K. J., Aiyer, S. M., Murrah, W. M., & Steele, J. S. (2010). Fine motor skills and early comprehension of the world: two new school readiness indicators. *Developmental Psychology, 46*(5), 1008-1017.
- Montessori, M. (2008). *Dạy con trước tuổi lên 3*. NXB Lao động.
- Montessori, M. (2014). *Trí tuệ thẩm thấu*. NXB Lao động - Xã hội.
- Pieterse, M. (1989). *Từng bước nhỏ - quyển 5 - Kỹ năng vận động tinh* (Tôn Nữ Thủy Nhung dịch). Chương trình Can thiệp sớm, Trung tâm nghiên cứu giáo dục trẻ khuyết tật Thành phố Hồ Chí Minh.
- Shaw, L. F. (2015). *Montessori and play*. White paper press. <https://montessori.org.au/sites/default/files/downloads/downloads/EC18LauraFloresShaw.pdf>
- Suggate, S., Pufke, E., & Stoeger, H. (2019). Children's fine motor skills in kindergarten predict reading in grade 1. *Early Childhood Research Quarterly, 47*, 248-258.
- Syafri, S., Susanti, R., El Fiah, R., Rahayu, T., Pahrudin, A., Yaumas, N. E., & Ishak, N. M. (2018). *Four ways of fine motor skills development in early childhood*. INA-Rxiv.